

De Wisselverlieszaak: Structureel koopkrachtverlies!

Me Judice, d.d. 11 september 2009

Geschreven door: Harry Geels en André ten Dam

Onderwerpen: Europese integratie, Monetair Beleid, Recht en Economie

Trefwoorden: euro, gulden, wisselkoers, koopkracht

Ons economisch onderzoeksrapport *'De Wisselverlieszaak: Analyse en schadeberekening'* van mei 2009 ⁽¹⁾ staat inmiddels volop in de belangstelling, zo ook van economisch Nederland.

Nadat eerst Edin Mujagic ons rapport kritisch heeft becommentarieerd ⁽²⁾, heeft nu CPB-econoom Bas Straathof de handschoen opgepakt ⁽³⁾.

Gelijk wij - volgens het debatbeginsel van 'hoor en wederhoor' - hebben gereageerd op de kritiekpunten van Mujagic en ons inziens die ook afdoende hebben gepareerd (waarvoor zeker ook aandacht) ⁽⁴⁾, gaan wij in het hieronder staande - aan de hand van de beschouwingen van Straathof - nader in op de Wisselverlieszaak.

De Wisselverlieszaak betreft géén kritiek op de euro

Er blijken keer op keer hardnekkige misverstanden ⁽⁵⁾, nu ook weer ook bij Straathof. Daarom hier nogmaals: De Wisselverlieszaak betreft géén kritiek op de euro.

De euro en de invoering daarvan beschouwen wij immers als een gegeven en uitgangspunt met alle voordelen en nadelen daarvan. Daarbij is het overigens zeker zo dat de invoering van de euro voor Nederland ook voordelen heeft (zie het voorwoord van ons onderzoeksrapport). Anders was er natuurlijk ook nooit besloten om onze gulden voor de euro in te ruilen.

Maar wél op de door de EU onjuist vastgestelde euro-omwisselkoers van de gulden

De Wisselverlieszaak stelt úitsluitend aan de orde de, bij de invoering van de euro (per 1 januari 1999), door de Europese Unie (EU) onjuist en voor Nederland oneerlijk en zéér schadelijk vastgestelde euro-omwisselkoers van de gulden (NLG 2,20 i.p.v. de economisch juiste koers van NLG 1,95).

In ons onderzoek hebben wij becijferd dat de strúcturele (bruto-)schade hiervan in 2009 voor de Nederlandse burgers en bedrijven (en dus ook voor de overheid) oploopt tot (volgens werkelijk prijsniveau) een slordige € 500 miljard!

Hierbij verbazen wij ons overigens keer op keer dat de Nederlandse economen, zo ook Mujagic en Straathof, het kennelijk heel normaal vinden dat de EU de euro-omwisselkoers van úitsluitend de Nederlandse gulden onjuist heeft vastgesteld, met een megaschade voor de Nederlanders tot gevolg.

Tijdelijk of structureel Wisselverlies (koopkrachtverlies)?

In zijn beschouwingen van ons onderzoeksrapport gaat Straathof in op het Wisselverlies in de inkomenssfeer ⁽⁶⁾ en is hij van mening dat er inderdaad sprake is van Wisselverlies maar dat dit Wisselverlies slechts van tijdelijke aard zou zijn geweest.

Volgens Straathof heeft de verkeerde euro-omwisselkoers van de gulden geleid tot:

- a.) een initieel prijsverschil tussen de Nederlandse en buitenlandse goederen, en
- b.) een opvolgende aanpassing van prijzen en lonen in Nederland waardoor het prijsverschil van Nederland t.o.v. het buitenland weer met elkaar in overeenstemming is gebracht.

Volgens zijn zeggen zou de economische onevenwichtigheid tussen Nederland en het buitenland al na één CAO-onderhandelingsronde goeddeels geabsorbeerd zijn geweest, zodat de Nederlandse economie volgens hem na twee jaar weer als vanouds zou hebben gepresteerd.

Hierbij zou de invoering van de euro volgens Straathof een zegen zijn voor onze koopkracht.

Eerst dan maar even kijken naar de werkelijke cijfers

Maar als we naar de cijfers kijken van de werkelijke ontwikkeling vanaf 1999 van de Nederlandse economie en die van de bruto-koopkrachtontwikkeling van de Nederlandse inkomenstrekkingen zien we een geheel ander beeld dan Straathof suggereert.

Na een t.o.v. de eurozone korte bovenmatige economische bloei tot begin 2001, viel de Nederlandse economie immers diep en duurde het tot in 2005 voordat dat de ontwikkeling van Nederlandse economie weer op eurozone-niveau kwam.

En in de periode vanaf 1999 t/m 2006 is de ontwikkeling van de bruto-koopkracht van de Nederlandse inkomenstrekkingen 8,0% achtergebleven t.o.v. bijvoorbeeld die gemiddeld in de eurozone!

En dan naar de daaraan ten grondslag liggende macro-economische redenering

Niet alleen diens stellingen maar ook de door Straathof daaraan ten grondslag gelegde macro-economische redenering is in de gegeven omstandigheden op essentiële punten onjuist.

De redenering van Straathof gaat immers geheel voorbij aan de feiten:

- a.) dat Nederland en de gulden ten tijde van de gulden/euro-wisseling (1999) - met name door de vanaf het Akkoord van Wassenaar (1982) structureel toegepaste loonmatiging en succesvolle innovatie/herstructurering van het bedrijfsleven - toen al jaren in toenemende mate véél te goedkoop waren t.o.v. het buitenland respectievelijk de buitenlandse munten, en
- b.) dat de Nederlandse economie (met name de arbeidsmarktsituatie) toentertijd als gevolg daarvan ernstig overspannen was geraakt (met per medio 1999 ca. 182.000 openstaande en veelal onvervulbare vacatures).

Deze economische onevenwichtigheid t.o.v. het buitenland werd dus per 1999 níet plotsklaps door een devaluatie van de gulden gecreëerd (waarbij dan in een evenwichtige economie en arbeidsmarkt dan géén ruilvoet/koopkrachtwinst wordt behaald maar juist een ruilvoet/koopkrachtverlies wordt geleden) máár was dus het resultaat van een jarenlang economisch proces als gevolg waarvan de Nederlandse economie ten tijde van de invoering van de euro op springen (en dus aan het begin van oververhitting) stond.

Volgens ons en ook voormalig DNB-directeur André Szász (7) was toen de enige remedie: Revaluatie van de gulden!

Daarmee zou de economische onevenwichtigheid t.o.v. het buitenland (én de toen op ons afstormende oververhitting) dan in één klap zijn weggenomen.

Bovendien zouden (en dat is in dit kader essentieel), door de ruilvoetwinst t.o.v. het buitenland en een dan in de jaren 1999 t/m 2002 voor de hand liggende véél gematigder inflatieontwikkeling in Nederland, de Nederlandse inkomenstrekkingen dan direct een forse en een in de tijd aanzienlijk oplopende betere koopkrachtontwikkeling hebben gekend.

Weliswaar zou onze concurrentiepositie (winsten en werkgelegenheid in de exportsector) met een revaluatie initieel wat zijn aangetast, maar dat zou dan vanzelfsprekend ruimschoots opgevangen zijn geworden door de toen dus al ruim voor handen zijnde (bbp) groeipotentie in de binnenland-gerelateerde economie én de stimulans van de ruilvoet/koopkrachtwinst voor de binnenlandse economie (winsten en werkgelegenheid).

Met een revaluatie van de gulden zou ons absolute bbp (in euro's) dan verder direct een sprong hebben gemaakt van 8,2% (8) terwijl de relatieve ontwikkeling van ons bbp dan dus op zijn minst uiteindelijk gelijk zou zijn gebleven (9) (maar dus met inbegrip van een fors en structureel betere koopkracht voor de inkomenstrekkingen).

Feitelijk zou er dan dus een lichte verschuiving hebben plaatsgevonden van export-gerelateerd bbp naar binnenland-gerelateerd bbp waardoor de in die jaren met forse overschotten uit het lood geslagen lopende rekening met het buitenland ook véél beter in evenwicht zou zijn gekomen. En vanzelfsprekend zou met e.e.a. de onevenwichtigheid t.o.v. het buitenland ook zijn hersteld en de toen broodnodige ontspanning van de binnenlandse economie en arbeidsmarktsituatie bewerkstelligd.

En dan de macro-economisch werkelijkheid

Maar zoals bekend is de gulden vanwege Duits/Europees-politieke redenen (10) bij de invoering van de euro - helaas en ten onrechte - níet gerevalueerd.

En omdat de gulden niet werd gerevalueerd, hebben we de evenwichtsherstellende reacties langs andere weg (oververhitting) gekregen met t.o.v. het buitenland bóvenmatige prijsstijgingen (import van inflatie uit het buitenland), de initiële onderwaardering van de gulden t.o.v. van de buitenlandse munten weer ongedaan makende (gelijk een devaluatie van een munt met ruilvoet/koopkrachtverlies) mét een doorschieteffect (overshooting).

Zie in dit kader ook de eerder genoemde André Szász (11) en voormalig Secretaris-generaal van het ministerie van Economische zaken Sweder van Wijnbergen (12).

Hierbij is toen in een aantal jaren tijd (1999 t/m 2004) onze concurrentiepositie uiteindelijk nog ernstiger aangetast (met verlies van winsten en werkgelegenheid) dan *ceteris paribus* (onder de gelijke omstandigheden) bij de revaluatie van de gulden per 1999 het geval zou zijn geweest.

Maar de genoemde voordelen van de revaluatie (bbp- en werkgelegenheidsversterking én een forse koopkrachtverbetering) zijn hierbij helaas dus wel aan onze neus voorbij gegaan!

Bovendien zijn de inkomenstrekkingen, door het in de oververhitte jaren 1999 t/m 2002 importeren van inflatie uit het buitenland, wat betreft koopkrachtontwikkeling vór achter gebleven t.o.v. de eurozone, zulks ondanks de bovenmatige loonstijgingen in ons land in die jaren.

En tot overmaat van ramp voor de inkomenstrekkingen zijn de in de jaren 1999 t/m 2002 t.o.v. het buitenland in de oververhitting bovenmatig gestegen lonen (doorschieteffect/overshooting) in de jaren 2003 t/m 2006 vanzelfsprekend ook weer middels loonmatiging gecorrigeerd teneinde onze aangetaste concurrentiepositie weer te kunnen herstellen, met (u raadt het al) een additionele ruïnerende werking op de koopkracht van de inkomenstrekkingen als toetje!

Conclusie: Structureel Wisselverlies (koopkrachtverlies)!

De desastreuze invloed op de koopkracht van de Nederlandse inkomenstrekkingen van de door de EU indertijd onjuist en schadelijk vastgestelde euro-omwisselkoers van de gulden heeft dus doorgewerkt uiteindelijk t/m 2006, is daarna logischerwijze (in het toen t.o.v. het buitenland herstelde evenwicht) nooit meer gecompenseerd en is sindsdien - anders dan Straathof beweert - dus wel degelijk **structureel** van aard!

Middels de door ons bij ons onderzoek uitgevoerde simulatie (de bruto-koopkrachtontwikkeling van de inkomenstrekkingen *ceteris paribus* in de hypothetische situatie van de revaluatie van de gulden bij de invoering van de euro) hebben wij becijferd dat, als gevolg van voornoemd Duits/Europees-politiek akkefietje, de gemiddelde inkomenstrekking jaarlijks voor structureel 12% van het bruto-inkomen (in 2009 hebben we het dan volgens werkelijk prijsniveau over een bedrag van ruim € 4.200) het schip in is gegaan (13).

Sinds *'the slip of the tongue'* van voormalig Thesaurier-generaal van het ministerie van Financiën en huidig DNB-directeur Henk Brouwer in 2005 (14) proberen regering en DNB hardnekkig de aandacht van de Wisselverlieszaak af te leiden en deze kwestie in de doofpot te houden.

Hierbij hebben de ministers van Financiën Gerrit Zalm (2005) en Wouter Bos (2007) overigens niet geschroomd de (vooralsnog onwetende) Tweede Kamer ter zake gewoonweg te misleiden en onjuist te informeren.

Want, hoewel de onjuiste en voor Nederland oneerlijke en schadelijke euro-omwisselkoers van de gulden bij de invoering van de euro formeel-juridisch door de EU is vastgesteld, de Nederlandse regering heeft daaraan toen in EU-verband feitelijk ook zelf actief meegewerkt (alle euro-omwisselkoersen zijn toentertijd op basis van het EU-Verdrag immers in EU-verband *bij unanimitéit* vastgesteld).

Nota Bene: Géén beleidsvrijheid van de Europese Unie

Nota Bene, in de Wisselverlieszaak is het overigens juridisch relevant dat de door de EU onjuist en schadelijk vastgestelde euro-omwisselkoers van de gulden dus heeft geleid tot bovenmatige inflatie.

En omdat dit EU-besluit daarmee dus in strijd is met de dwingende Verdragsnorm van *'houdbare prijsstabiliteit'* (*inflatiebeheersing*) van het EU-Verdrag 1992 (Verdrag van Maastricht, op grond waarvan de euro is ingevoerd) als éinig monetair-economisch beleidsuitgangspunt voor de EU, valt dit foute en voor de Nederlanders desastreuze EU-besluit dus níét binnen de kaders van de beleidsvrijheid van de EU!

Voorzitter ECB-bestuurslid en DNB-president Nout Wellink bevestigde nog in 2008 (met het schaamrood op de kaken) dat *".....de oprichting van de EMU en als onderdeel daarvan de invoering van de euro voor de Nederlandse autoriteiten van hóger belang waren dan de juiste omwisselkoers van de gulden voor de euro"* (15).

Met andere woorden, onze regering heeft indertijd actief meegewerkt aan (en dat kunnen we rustig zeggen) het gróóste financiële schandaal internationaal ooit, zulks teneinde de EMU en de euro - wegens volstrekt misplaatst Duits-politiek sentiment - in 1998 niet al bij voorbaat te laten stranden (16).

Dus nu een rechtvaardige financiële compensatie door de EU aan de Nederlanders!

Op grond van het hiervoor gestelde moge het dus duidelijk zijn dat een rechtvaardige financiële compensatie door de EU aan de Nederlandse burgers en bedrijven (waarvan de overheid dus ook fors zal profiteren) op zijn plaats is, dus niet alleen op grond van morele maar óók op grond van juridische redenen (17).

Ongeloofwaardig?

Het is ons inziens méér ongeloofwaardig dat úitsluitend de Nederlandse gulden - in strijd met het EU-Verdrag (Verdrag van Maastricht) - tegen een onjuiste en voor Nederland oneerlijke en zéér schadelijke koers is omgewisseld voor de euroen óók dat is toch echt gebeurd!

Terzijde, alsdan zouden wij Nederlanders dus krijgen waar we gewoon recht op hebben. En in de nu komende jaren van koopkrachtaantasting, lastenverzwaring, fors oplopende overheidstekorten en dreigende verhoging van de AOW-leeftijd zou dat ons niet slecht uitkomen.

Voorzetting publiek debat in de Wisselverlieszaak op Me Judiceen in het parlement

Bent u het met de heer Straathof of met ons eens dan wel heeft u nog andere aanvullende meningen, dan nemen wij graag kennis van uw standpunten en motiveringen daarvan..... in het publieke debat op Me Judice en/of elders.

Vanzelfsprekend ligt het voor de hand dat de Wisselverlieszaak met het verschijnen van ons onderzoeksrapport (na 2005 en 2007) ook nú weer in het parlement op de politieke agenda zal komen. Met ons onderzoeksrapport is het parlement immers nu wél juist geïnformeerd!

Tot een nadere toelichting voor een ieder op ons onderzoeksrapport zijn wij graag bereid.

Harry Geels (directeur INMAXXA Research en uitvoerend hoofdredacteur Technische en Kwantitatieve Analyse TKA) en André ten Dam (Stichting Wisselverlies.nl)

Dit artikel is tevens geplaatst op www.inmaxxa.nl en www.wisselverlies.nl .

Noten:

1. Geels, H. en A. ten Dam, 2009, De Wisselverlieszaak: Analyse en schadeberekening, d.d. 5 mei 2009 gepubliceerd op www.wisselverlies.nl .
2. Mujagic, E., 2009, Rapport over miljardenverlies invoering euro rammelt, Me Judice, jaargang 2, 18 augustus 2009 met link naar uitgebreid commentaar op www.allesovereuro.nl .
3. Straathof, B., 2009, Meer koopkracht met de euro, Me Judice, jaargang 2, 1 september 2009.
4. Geels, H. en A. ten Dam, 2009, Rapport Wisselverlieszaak staat nog steeds als een huis!, Me Judice, jaargang 2, 25 augustus 2009 met link naar uitgebreide reacties op www.inmaxxa.nl (reactie op Mujagic, zie hiervoor onder 2).
5. Een ander hardnekkig misverstand (zelfs onder economen) is dat, ondanks dat wij sinds 2002 de euromunten en -briefjes in onze portemonnee hebben, economisch gezien de euro is ingevoerd per 1 januari 1999.
6. Het betreft hier inkomen uit arbeid. Dat er (ook) onmiskenbaar in de vermogenssfeer Wisselverlies is geleden, behoeft op dit economisch-wetenschappelijk forum geen nader betoog. Zie bijvoorbeeld Arnold, I., 2005, Instappen en weginfleren?, ESB, 3 juni 2005. In ons onderzoeksrapport hebben wij becijferd dat alleen al het initiële Wisselverlies in de vermogenssfeer direct bij de invoering van de euro voor de Nederlandse huishoudens een slordige € 62,3 miljard betreft.
7. In 'Eurobedrog' van Zembla tv d.d. 26 mei 2005.
8. Zulks gelet op de cumulatieve invoerquotiënt van het bbp van 37% in 1997/1998 (zie Bijlage 2b van het onderzoeksrapport genoemd hiervoor onder 1).
9. Vanzelfsprekend zouden de bbp-groei piek (1999 t/m begin 2001) en het bbp-groei dal (medio 2001 tot in 2005) zijn afgevlakt met een revaluatie van de gulden bij de invoering van de euro.
10. Gelet op de koppeling van gulden aan de D-mark in het toenmalige EMS zag Duitsland een revaluatie van de gulden als gezichtsverlies voor Duitsland en de D-mark. Op grond hiervan heeft Duitsland kort voorafgaande aan de vaststelling van de euro-omwisselkoersen in 1998 de revaluatie van de gulden politiek geblokkeerd. Zie ook 'Gulden geramsjt tegen euro', AD d.d. 7 juni 2008.
11. In 'Eurobedrog' van Zembla tv d.d. 26 mei 2005.
12. In 'Gulden te goedkoop euro ingeloodst', Het Parool d.d. 30 april 2005.

13. In ons onderzoeksrapport hebben wij becijferd dat het jaarlijks Wisselverlies structureel ruim 10% van ons bbp bedraagt.

14. In 'Gulden te goedkoop euro ingeloodst', Het Parool d.d. 30 april 2005.

15. Tijdens een confronterend gesprek met een ter zake oplettend en initiatief nemend burgercomité en met publieke bevestiging met vergelijkbare bewoordingen in 'Wellink praat over wisselkoers gulden', AD d.d. 15 juni 2008.

16. Zie ook voormalig minister Gerrit Zalm in 'Eurobedrog' van Zembla tv d.d. 26 mei 2005.

17. Het EU-Verdrag geldt als de hóóste rechtsbron van het Europees Gemeenschapsrecht waaraan ook de EU zelf zich natuurlijk dient te houden. Terzijde, Stichting Wisselverlies.nl heeft in de Wisselverlieszaak ook uitgebreid juridisch onderzoek uitgevoerd en daaruit is gebleken dat het foute EU-besluit in kwestie eveneens strijdig is met een rits andere belangrijke bronnen van Europees Gemeenschapsrecht! De resultaten van dit juridisch onderzoek zijn overigens nog niet gepubliceerd.